

Η κατάσταση Αλλοδαπών και το δικαίωμα της προσωπικής ελευθερίας και της ασφάλειας σύμφωνα με τα άρθρα 5 ΕΣΔΑ & 6 ΧΘΔ: Η σημασία του δικαστικού ελέγχου υπό την έννοια της παρ.3 του άρθρου 5 ΕΣΔΑ

Το δικαίωμα στην προσωπική ελευθερία και ασφάλεια κατοχυρώνεται στο άρθρο 5 της ΕΣΔΑ και στο άρθρο 6 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Όπως ορίζεται και στο άρθρο 52 παρ.3 του ΧΘΔ τα δικαιώματα της προσωπικής ελευθερίας και ασφάλειας του Χάρτη όπως ορίζονται στο άρθρο 6 αυτού έχουν την ίδια έννοια και εμβέλεια με αυτά του άρθρου 5 της ΕΣΔΑ.¹

Η ΕΣΔΑ αποτελεί κατ' ουσίαν ένα εξωτερικό μηχανισμό ελέγχου της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ο Χάρτης έναν εσωτερικό. Συμφώνως της νομολογία του ΔΕΕ το δικαίωμα της «προσωπικής ασφάλειας» πρέπει να συνδέεται με την προστασία της εθνικής ασφάλειας και της δημόσιας τάξης. Όσον αφορά δε το ουσιαστικό περιεχόμενο του *δικαιώματος στην ελευθερία* και όπως έχει κριθεί από την νομολογία, η έννοια της ελευθερίας υπό το άρθρο 6 του ΧΘΔ είναι αυτή της προστασίας της φυσικής ελευθερίας από τις αυθαίρετες παρεμβάσεις των δημοσίων αρχών. Στους φορείς του εν λόγω δικαιώματος συμπεριλαμβάνεται κάθε πρόσωπο στερούμενο την ελευθερία του ακόμα και οι ανήλικοι.²

Περαιτέρω και όσον αφορά το άρθρο 5 της ΕΣΔΑ υπάρχει πλούσια νομολογία του ΕΔΔΑ, από την οποία αναδεικνύεται η σημασία του εν λόγω άρθρου για το Δίκαιο Κατάστασης Αλλοδαπών. Ειδικότερα, μεγάλη σημασία έχουν τα δικαιώματα του προσώπου ου συλλαμβάνεται ή κρατείται στο πλαίσιο των ποινικών διαδικασιών και το δικαίωμα σε σύντομη παραπομπή ενώπιον δικαστικού λειτουργού. Στην παρ 3 του άρθρου 5 προβλέπεται η προστασία συλληφθέντος ή κρατούμενου ως υπόπτου τέλεσης αδικήματος μέσω δικαστικού ελέγχου. Ο δικαστικός δε έλεγχος λειτουργεί ως εγγύηση κατά του αυξημένου κινδύνου κακομεταχείρισης στο αρχικό στάδιο της κράτησης αλλά και της κατάχρησης των εξουσιών από αστυνομικές ή άλλες αρχές σε

¹Ε.Ρ Σαγπεκίδου, Χ. Ν. Ταγαράς, Κατ' άρθρο ερμηνεία του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νομική Βιβλιοθήκη,2020,σελ.73

² Ibid

περιπτώσεις όπως αυτή της μυστικής κράτησης. Ο εν λόγω δικαστικός έλεγχος πρέπει να είναι αυτόματος και άμεσος για την εξυπηρέτηση του σκοπού της διάταξης.³

Ο όρος *αυτόματος δικαστικός έλεγχος* υποδηλώνει την μη εξάρτηση του από προηγούμενη υποβολή αίτησης του κρατούμενου. Όπως έχει μάλιστα κριθεί από την νομολογία ratio της διάταξης συνιστά η προστασία από αυθαίρετη κράτηση.⁴ Ο υπό κρίση έλεγχος πρέπει να διενεργείται από δικαστικό λειτουργού και κατά την νομολογία πρέπει να συντρέχουν στο πρόσωπο του τρία κριτήρια με πρώτη την ανεξαρτησία από την εκτελεστική εξουσία και από τους διαδικούς κατά τον χρόνο λήψης της απόφασης περί προσωρινής κράτησης. Ακολουθεί μια διαδικαστική προϋπόθεση, αυτή της υποχρέωσης να ακουστεί το άτομο που άγεται ενώπιον του και μια ουσιαστική, αυτή της υποχρέωσης ελέγχου περιστάσεων υπέρ ή κατά της κράτησης, ήτοι εξέταση ζητημάτων νομιμότητας και ύπαρξης εύλογης υποψίας περί τέλεσης κάποιου αδικήματος από τον συλληφθέντα.⁵

Παράλληλα, ο έλεγχος πρέπει να είναι και άμεσος για την εξυπηρέτηση του σκοπού της διάταξης. Έχει θεθεί μάλιστα από την νομολογία ο αυστηρός χρονικός περιορισμός των τεσσάρων ημερών προς αποτροπή της αδικαιολόγητης επέμβασης στην ατομική ελευθερία. Ωστόσο, τα εκάστοτε πραγματικά περιστατικά όπως προκύπτει και από την νομολογία δύνανται να αποτελέσουν εξαίρεση στον εν λόγω κανόνα. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η υπόθεση Ipek,⁶ όπου κρίθηκε ότι η παραπομπή ενώπιον δικαστή τρεις ημέρες και 9 ώρες μετά την σύλληψη δεν υπερβαίνει μεν το τεθέν χρονικό όριο των τεσσάρων ημερών αλλά τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως του ότι ήταν ανήλικοι οι κρατούμενοι, ότι δεν παρασχέθηκε καμία εγγύηση (π.χ δικηγόρος) κατά το στάδιο της κράτησης και το ότι η ανάκριση έλαβε χώρα δύο μέρες μετά την σύλληψη, συνιστούν πραγματικά περιστατικά που οδηγούν σε παραβίαση της παρ. 3 του άρθρου 5 ΕΣΔΑ.

³ Λ.Μ Μπολάνη, Άρθρο 5 ΕΣΔΑ σε Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου – Ερμηνεία κατ' άρθρο,2017, σελ. 199

⁴ ΕΔΔΑ, Ladent v. Poland,18.03.2008 παρ. 75

⁵ Λ.Μ Μπολάνη, ο.π σελ 201

⁶ ΕΔΔΑ Ipek v. Turkey, παρ. 36-38